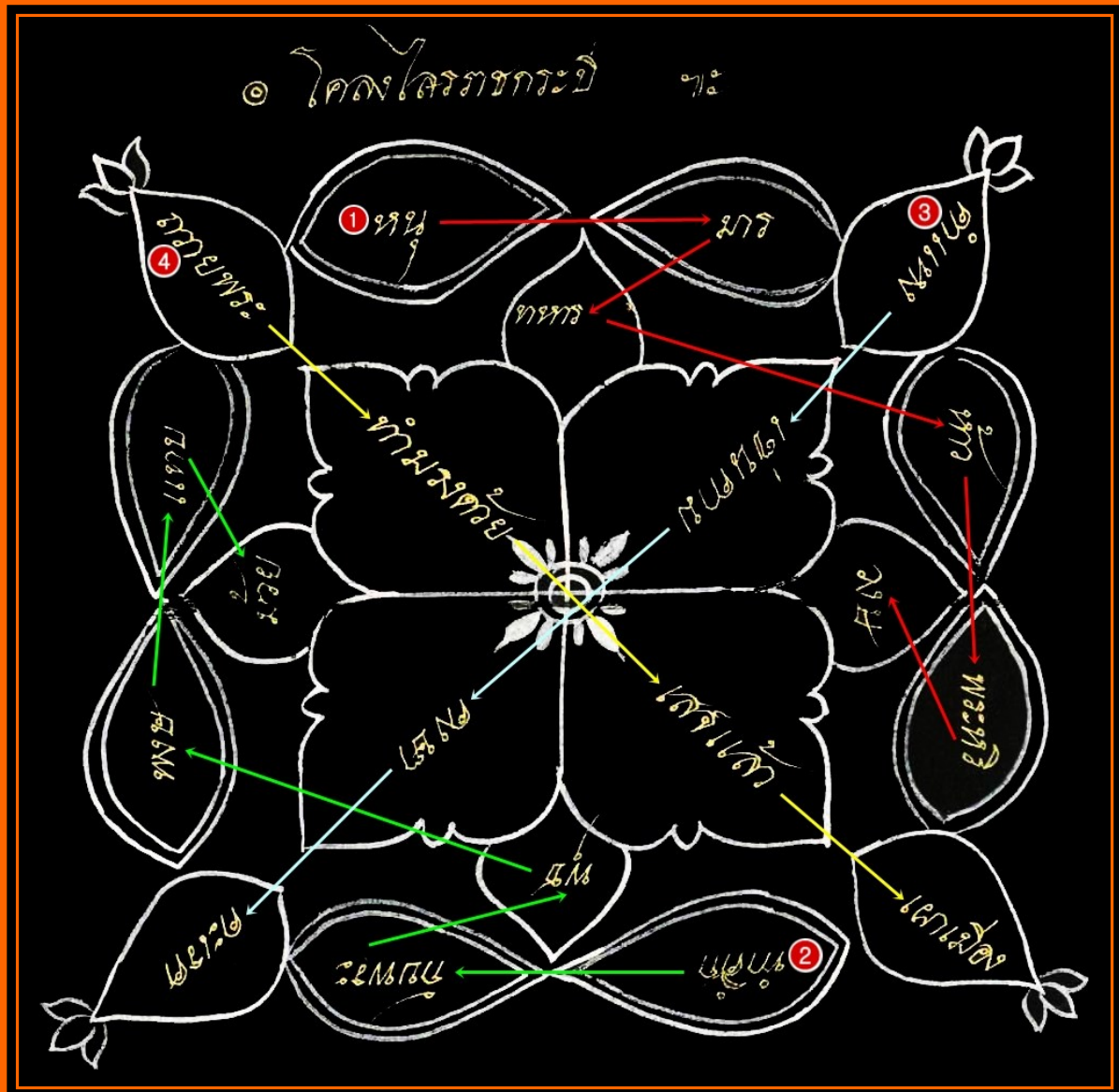

ศุภรัตตะโคตง

ดอกรัก พยัคศรี

๑ ไส้ราชากระป๋อง อะ

หนูมานทหารหัว
ทำศึกกับพระภุชพงษ์
คำแหงเช่นคามาคง
ถวายพระอำมรงค์ด้วย

พระหริวงศ์
แทบม้วย
สาครเศ
เสร็จแล้วเผาเมือง

พระหริวงศ์ – วงศ์หรือเชื้อพระนารายณ์ คือ พระราม

พระภูษพงษ์ – พระนารายณ์

เช่น – ทูบหรือตีอย่างแรง

คามคง – ยังไม่ทราบความหมาย

สาคเรศ – แม่น้ำ, ทะเล

“โคลงไสราษกระบี่” มีลักษณะรูปลักษณ์เป็นสี่เหลี่ยมจัตุรัส วาดลวดลายคล้ายกลีบบัว ภาพกลโคลงมีลักษณะสมมาตร เท่ากัน แล้วใส่คำโคลงในช่องว่างแต่ละช่อง มีรูปแบบการถอนโคลงที่เป็นระบบ โดยเริ่มจาก

หมายเลข 1 คำว่า “หนู” ไล่คำไปตามลูกศรสีแดง

หมายเลข 2 เริ่มทางด้านล่าง คำว่า “ทำศึก” ไล่คำตามลูกศรสีเขียว

หมายเลข 3 เริ่มจากมุมขวาบน คำว่า “คำแหง” ไล่คำตามลูกศรทะแยงมุมสีฟ้า

หมายเลข 4 เริ่มจากมุมซ้ายบน คำว่า “ถวายพระ” ไล่ตามลูกศรทะแยงมุมสีเหลือง

ดร.นิยะดา เหล่าสุนทร ได้ถอนโคลงนี้ไว้ในหนังสือเทพยกวีที่ถูกลิ้ม โดยมีชื่อโคลงว่า “สายราษกระบิล” ผู้เขียนได้ใช้การถอนโคลงสายราษกระบิลของ อ.นิยะดา มาเป็นแนวทางในการถอนโคลง “ไสราษกระบี่” จากการเปรียบเทียบคำโคลงในภาพพบว่า โคลงทั้งสองใช้คำโคลงเดียวกัน แต่ผู้เขียนได้ถอนโคลงแตกต่างไปจาก อ.นิยะดา จึงขอเสนอโคลงที่ อ.นิยะดา ถอนไว้ในหนังสือเทพยกวีที่ถูกลิ้ม มาเปรียบเทียบ เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาต่อไป

สายราษกระบิล

หนุมนาทหารท่าน้าว	ฤทธิรงค์
ทำศึกกับพระหริพงศ์	แทบม้วย
ถวายพระอำมรงค์	อัคเรศ
เข็นข้ามคงคาด้วย	เสร็จแล้วเผาเมือง

เนื้อหาในโคลงกล่าวถึง “หนุมน” ทหารเอกของพระราม ในเรื่องรามเกียรติ์ ตอน “หนุมนถวายแหวน” ครั้นนั้นพระรามทรงคิดถึงนางสีดา ไม่ทราบว่า จะเป็นตายร้ายดีอย่างไร จึงส่งขุนกระบี่ หนุมน พร้อมทั้งองคตและชมพูพาน นำกองทัพนาวรไปยังกรุงลงกา เพื่อนำแหวนและผ้าสไบไปให้นางสีดา เป็นสัญญาณว่าพระองค์กำลังนำทัพไปช่วยนางสีดาจากพระยาอภัยทศกัณท์ ซึ่งเมื่อหนุมนไปถึงกรุงลงกาพบว่านางสีดากำลังจะผูกคอตายเพราะน้อยใจที่พระรามยังไม่มาช่วยสักที หนุมนได้ช่วยนางสีดาเอาไว้พร้อมทั้งถวายพระอำมรงค์และผ้าสไบที่พระรามพระราชทานมาให้ เพื่อเป็นหลักประกันว่ากำลังเดินทางมาช่วย หนุมนได้เสนอว่าให้กลับไปพบพระรามไปพร้อมกับตน แต่นางสีดาก็ปฏิเสธเกรงว่าจะไม่งามจะเป็น “ยักษิพามา ลิงพาไป”

เมื่อพูดจาวางความเสร็จ ขณะที่กำลังจะกลับหนุมนเกิดศึกกะนองจึงสำแดงฤทธิ์เดชไล่ฆ่าไพร่พลยักษ์ในกรุงลงกา ทำลายปราสาทราชวัง ยักษ์ที่เข้ามาต่อสู้ก็ม้วยมรณ์ จนต้องถึงมือของ “อินทรีชิต” ลูกชายหัวแก้วหัวแหวนของทศกัณท์ ใช้ศรนาคบาติงไปรัดมัดตัวหนุมน หนุมนเองก็แสร้งทำเป็นยอมให้จับแต่โดยดีเพื่อจะดูว่าอินทรีชิตจะทำอย่างไรต่อไป อินทรีชิตนำหนุมนมาเฝ้าทศกัณท์ พญายักษ์จึงสั่งให้เผาหนุมนทั้งเป็น(เรื่องเผาดังนี้ หนุมนเสนอเอง แต่ทศกัณท์ไม่ทันเหลียวหนุมน) พอทศกัณท์ใช้หอกแก้วสุรกันต์จุดไฟเผาหนุมนจนไฟลุกท่วมกาย หนุมนเห็นดังนั้นจึงสับศัตหูลุคซึ่งพันธนาการ แล้ววิ่งเข้าไปในสถานที่ต่างๆ ปราสาทราชวัง จนไฟไหม้วอดวายไปหมดทั้งกรุงลงกา เสียหายหนัก

จากนั้นหนุมานจึงได้ดับไฟที่ลุกไหม้ต้นอยู่จนหมด แต่เหลืออยู่ที่หนึ่งที่ดับไม่ได้คือ ปลายหางของตน ดำผุดดำว่ายในน้ำก็ไม่ยอมดับ หนุมานจนปัญญา จึงได้ไปขอร้องพระฤาษีช่วย พระฤาษีดาบสจึงแนะนำให้หนุมานใช้ปากอมปลายหางของตัวเองจึงดับได้ เป็นที่มาของสำนวน “น้ำบ่อน้อย”

เนื้อเรื่องหนุมานถวายแหวนในโคลงไสราฯ กระบี่นี้ เป็นเนื้อเรื่องที่เกิดขึ้นก่อนโคลงไสรวายูบุตรที่ได้เคยนำเสนอไปแล้วในแฟนเพจเฟซบุ๊กเอกสารโบราณภาคตะวันตก ซึ่งในโคลงไสรวายูบุตรนั้นกล่าวถึง ครั้งนั้นพระรามได้ให้หนุมานไปสืบข่าวนางสีดาที่กรุงลงกาด้วยความคึกคะนองหนุมานได้ฆ่ารีพลักษ์แถมยังเผากรุงลงกาเสียหมด ซึ่งถือว่าเป็นการกระทำ "นอกคำสั่ง" แล้วจึงกลับมารายงานพระรามที่กำลังเสด็จลงสรงที่หน้า ทรงแผ่นผ้าชุบสรงผืนเดียว หนุมานก็เผลอดูม้ามดาบเรือตรงเข้าไปเฝ้า ทั้งๆ ที่พระรามทรงแผ่นผ้าชุบสรง (ผ้าขาวม้า) ซึ่งก่อนหน้าที่พระรามจะให้หนุมานไปสืบข่าวได้ตรัสกับหนุมานว่า

"หากเจ้ากลับมาสิ่งใดที่เราทรง จะเปลื้องจากองค์ประทานให้" ดังนั้นหนุมานจึงได้รับรางวัลจากพระรามครั้งแรกเป็นผ้าชุบสรงผืนเดียวนั่นเอง

ภาพ : สมุดไทยคำ “สมุดแบบโคลงมีสารพัด” จาก World Digital Library [www.wdl.org/en/item/8965]

แบบแผนการถอนโคลง : นิยะดา เหล่าสุนทร. เทพยกรวิที่ถูกลิ้ม. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เมืองโบราณ, 2536.